

<https://doi.org/10.52449/1857-4114.2023.41-1.01>

CZU: 373.3: 616.831+373.037.1

EVOLUȚIA ECHILIBRULUI COPIILOR DE CLASA I CU PARALIZIE CEREBRALĂ INFANTILĂ ÎN CADRUL LECȚIILOR DE EDUCAȚIE FIZICĂ

Bosancu Anca¹

<https://orcid.org/0009-0002-7088-1539>

¹Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, România

Rezumat. Copiii cu paralizie cerebrală infantilă spastică pot avea dificultăți în realizarea unor mișcări simple, cum ar fi îndoirea genunchilor sau mersul pe jos, și pot prezenta un tonus muscular crescut, ceea ce face ca mișcările să fie rigide și necontrolate, iar echilibrul afectat. Aceste probleme pot afecta capacitatea de a realiza activități zilnice, cum ar fi îmbrăcatul, hrănitul și mersul la școală. Scopul cercetării a fost de a analiza dacă conținutul orelor standard de educație fizică poate contribui la îmbunătățirea echilibrului copiilor cu paralizie cerebrală infantilă, care nu pot beneficia de alte metode și mijloace de reeducare neuromotorie. Au fost evaluați 15 copii din clasa I, selectați pe baza manifestărilor clinice. Evaluarea echilibrului s-a realizat cu ajutorul a 8 teste aplicate la începutul și la sfârșitul anului școlar. Rezultatele înregistrate confirmă o îmbunătățire a echilibrului la copiii cu PCI, însă nu suficient de mare.

Cuvinte-cheie: paralizie cerebrală infantilă, echilibru, educație fizică, elevi, clasa întâi.

Introducere. Paralizia cerebrală infantilă este o afecțiune neurologică care afectează mișcările și postura corpului. Forma spastică de paralizie cerebrală este cea mai comună și este cauzată de leziuni ale creierului, care afectează controlul muscular.

Simptomele paraliziei cerebrale infantile spastice sunt: spasme musculare excesive, rigiditate musculară și dificultate în controlul mișcărilor. Aceste simptome pot varia de la ușoare la severe și pot afecta orice parte a corpului, inclusiv membrele inferioare și superioare.

Copiii cu paralizie cerebrală infantilă spastică pot avea dificultăți în realizarea unor mișcări simple, cum ar fi îndoirea genunchilor sau mersul pe jos, și pot prezenta un tonus muscular crescut denumit spasticitate, ceea ce face ca mișcările să fie rigide și necontrolate. Aceste probleme pot afecta capacitatea de a realiza activități zilnice de bază, cum ar fi îmbrăcatul, hrănitul și mersul la școală 3.

Studiile au arătat că educația fizică poate avea un impact pozitiv asupra copiilor cu paralizie cerebrală prin îmbunătățirea abilităților lor fizice, a abilităților sociale și a calității vieții lor în general. Activitatea fizică regulată îmbunătățește forța musculară, flexibilitatea, coordonarea și echilibrul la copiii cu paralizie cerebrală, ceea ce poate conduce la o mobilitate și independență mai bune 6.

Educația fizică poate avea, de asemenea, un impact pozitiv asupra sănătății mentale și a bunăstării copiilor cu paralizie cerebrală. Studiile au arătat că educația fizică poate ajuta la reducerea stresului, anxietății și depresiei, precum și la îmbunătățirea stimei de sine și a încrederii în sine. În plus, educația fizică poate oferi copiilor cu paralizie cerebrală oportunități de a participa la activități fizice împreună cu colegii lor, ceea ce poate îmbunătăți abilitățile lor sociale și ajuta la promovarea incluziunii sociale.

Metodologia și organizarea cercetării

Scopul cercetării a fost de a analiza dacă conținutul orelor de educație fizică din programa standard poate contribui la îmbunătățirea echilibrului pentru copiii cu paralizie cerebrală infantilă care nu pot beneficia de alte metode și mijloace de reeducare neuromotorie.

În cazul copiilor sănătoși, dezvoltarea necesară copiilor este asigurată de conținutul lecțiilor de educație fizică, respectând particularitățile de vârstă ale acestora. Alternanța continuă a sarcinilor, mijloacelor, lucrului în sală sau în aer liber, a efortului de concentrare cu cel de destindere, face ca oboseala să fie suportabilă, iar achizițiile să fie atât cantitative, cât și calitative. Utilizarea celor mai adecvate metode de predare, alegerea și dozarea exercițiilor contribuie la formarea unui bagaj complex de deprinderi psihomotrice, dezvoltarea unor calități psihice și, trezesc, totodată, interesul copiilor pentru practicarea

exercițiilor fizice 6. Pentru a evita acest lucru la orele de educație fizică, s-a recomandat să se recurgă la folosirea unor mijloace atractive, precum: jocuri de mișcare, exerciții pregătitoare organizate sub formă de joc sau întreceri, imprimând lecției un caracter ludic și asigurând elevilor o stare emoțională corespunzătoare 2. În verigile tematice se pot folosi eficient jocurile și exercițiile sub formă de întrecere, pentru realizarea următoarelor obiective generale:

- dezvoltarea calităților motrice;
- consolidarea sau perfecționarea deprinderilor și/sau priceperilor motrice de bază și utilitar-aplicative. În cadrul programei curriculare au fost aplicate o serie de tematici, care au constituit conținuturi educaționale ale disciplinei „Educația fizică” prin realizarea sistemului pedagogic integrativ al lecțiilor-teoretice, metodice, de familiarizare, de învățare, de perfecționare și de evaluare. În total, acestea au realizat un quantum de 64 ore.

Tabelul 1. Mijloacele educaționale ale programei de educație fizică

Nr. crt.	Mijloacele educaționale din cadrul programei aplicate	Numărul de ore
1.	Stare de sănătate și dezvoltare fizică	64
	Forme de organizare	64
2.	Calități motrice	
	Viteza	8
	Îndemânarea	10
	Forța	22
	Rezistența	18
3.	Deprinderi de locomoție de bază și combinate	
	Mers	4
	Alergare	64
	Săritură	64
	Aruncări-prinderi	64
	Împingeri	16
	Tracțiuni	16
	Echilibru	16
	Escaladare	4
	Cățărare-coborâre	4
	Târâre	4
4.	Atletism	
	Alergare de viteză	8
	Alergare de rezistență	10
	Aruncări	8

5.	Gimnastica acrobatică	22
6.	Jocuri sportive	
	Fotbal/Handbal	24
	Elemente tehnico-tactice	24

Cercetarea a avut loc în anul școlar 2016-2017 și a presupus urmărirea și evaluarea unui grup de 15 elevi de clasa I cu paralizie cerebrală infantilă de la Centrul Școlar de Educație Incluzivă din Suceava. Elevii au fost selectați pe baza manifestărilor clinice, astfel au fost evaluați 9 băieți și 6 fete, dintre care 2 elevi aveau hemipareză spastică, 8 dipareză spastică și 5 parapareză spastică. Nici unul dintre copii nu avea o formă de retard mental.

Pentru evaluarea echilibrului s-au folosit 8 teste din cadrul bateriei de teste organizată după Dumitru Moțet pentru testarea componentelor psihomotricității, alcătuită din mai multe probe pentru fiecare dintre componentele și subcomponentele psihomotricității 6. Cele 8 probe pentru testarea echilibrului au fost:

1. Stând pe piciorul preferat pe podea. Subiectul trebuie să mențină poziția 10 secunde.

Se urmărește dacă lasă piciorul jos și atinge podeaua, prinde piciorul de suport cu laba piciorului ridicat, mută din loc piciorul de suport. Se acordă 4 puncte pentru executare corectă.

2. Stând pe piciorul preferat pe bârnă.

Se urmărește dacă lasă piciorul jos și atinge podeaua, prinde piciorul de suport cu laba piciorului ridicat, mută din loc piciorul de suport. Se acordă 4 puncte pentru executare corectă.

3. Stând pe piciorul preferat pe bârnă, cu ochii închiși. Aceeași procedură ca la probele de mai sus. Cronometrarea se oprește dacă subiectul deschide ochii. Se pot acumula maximum 7 puncte.

4. Mers înainte pe linia de parcurs. Subiectul merge pe linia de parcurs în ritm normal, cu mâinile pe șolduri.

Pentru scor maxim (3 puncte) sunt necesari 6 pași corect executați.

5. Mers înainte pe bârnă. Aceeași procedură ca la proba de mai sus. Se pot acumula maxim 5 puncte.

6. Mers cu pași lipiți (adăugați) pe linia de parcurs

Pentru scor maxim (3 puncte) sunt necesari 6 pași corect executați. Un pas este considerat incorect dacă subiectul nu atinge degetul mare de la piciorul din spate cu călcâiul piciorului din față, dacă trage piciorul din spate pentru a atinge călcâiul piciorului din față.

7. Mers cu pași adăugați pe bârnă (similar cu proba de mai sus). Se pot acumula maxim 6 puncte.

8. Pășire peste un obstacol la mersul pe bârnă. Subiectul merge înainte pe bârnă, pășind peste bagheta ținută de experimentator la mijlocul bârnei.

Se notează picat, dacă subiectul atinge cu putere bagheta la trecere, dacă ocolește bagheta sau cade de pe bârnă. Se acordă 1 punct pentru execuția corectă.

Punctajul maxim care poate fi obținut în total este de 33 de puncte.

Evaluarea elevilor a avut loc la începutul și la sfârșitul anului școlar.

Rezultatele cercetării și discuții

În continuare, sunt prezentate rezultatele înregistrate la elevii incluși în cercetare, care au luat parte la testările inițiale și finale ce au vizat evaluarea echilibrului.

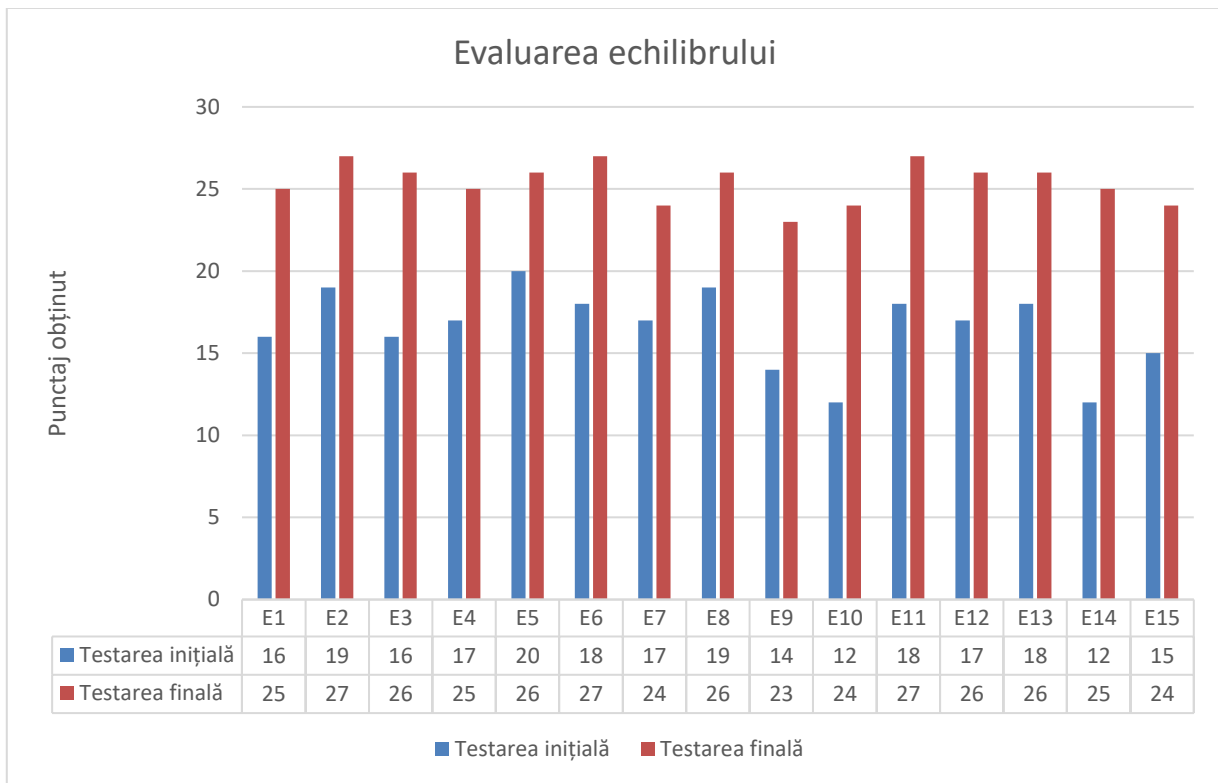

Fig. 1. Reprezentarea grafică a valorilor obținute de către fiecare elev la testarea inițială și finală a echilibrului

Analiza comparativă a valorilor obținute la probele pentru echilibru indică o creștere a valorilor finale față de cele inițiale, acest aspect putând fi observat și în Figura 1. Această creștere confirmă faptul că aplicarea

programei analitice la disciplina „Educație fizică” la copiii cu paralizie cerebrală infantilă din ciclul primar poate contribui la îmbunătățirea echilibrului acestora.

Tabelul 2. Testul t-Student pentru valorile obținute la probele de echilibru

Valoarea lui t	Pragul de semnificație
t = 7,19	p<0,001

Testul t-Student indică o diferență semnificativă între valorile inițiale și finale ale echilibrului, cu un nivel extrem de ridicat de semnificație statistică.

Valoarea medie obținută la testarea inițială a echilibrului este de 16,53 puncte, reprezentând 50,09% din valoarea maximă a punctajului. Valoarea medie obținută la testarea finală a echilibrului este de 25,40

puncte și reprezintă 76,97% din punctajul maxim ce putea fi obținut. Analiza comparativă a scos în evidență o îmbunătățire de 26,88% a echilibrului la copiii cu paralizie cerebrală infantilă și, totodată, o diferență de 23,03% între media valorilor finale și punctajul maxim aferent unor valori normale pentru un copil sănătos și corect dezvoltat din punct de vedere psihomotric.

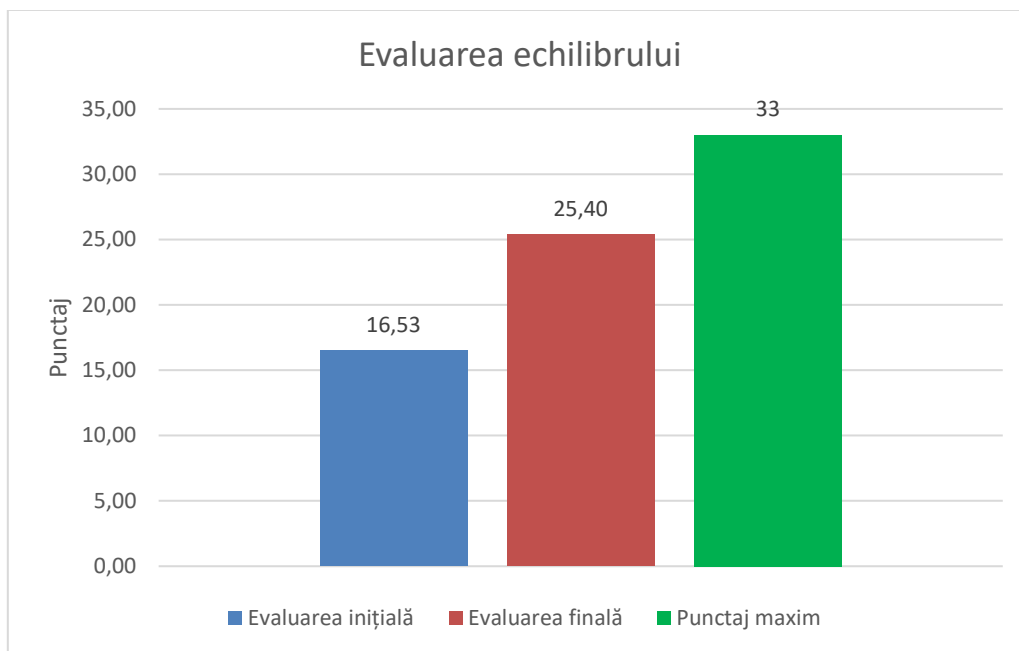

Fig. 2. Reprezentarea grafică a valorilor medii obținute la testarea inițială și finală a echilibrului

Concluzii

Analizând rezultatele tuturor probelor investigate și făcând o comparație între datele înregistrate în etapa inițială și cea finală, se poate constata că aplicarea curriculum-ului standard de educație fizică, ce vizează dezvoltarea calităților motrice și a deprinderilor motrice, a condus la o îmbunătățire semnificativă a parametrilor echilibrului, fapt confirmat și prin rezultatele statistice.

Totodată, se poate constata insuficiența mijloacelor aplicate în procesul instructiv-educativ la disciplina "Educație fizică" privind reeducarea echilibrului la copiii cu paralizie cerebrală infantilă. Conținutul orelor de educație fizică nu poate înlocui un program individualizat de reeducare neuromotorie și adaptat necesităților copilului cu paralizie cerebrală infantilă 5, însă poate contribui în mod semnificativ la îmbunătățirea echilibrului, în lipsa altor mijloace.

Referințe bibliografice:

1. ALBU C., ALBU A., VLAD T.L., IACOB I. (2006). *Psihomotricitatea. Metodologia educării și reeducării psihomotrice*. Iași: Editura Institutul European, p.237-243.
2. CATALANO H., ALBULESCU I. (2019). *Didactica jocurilor*. București: Editura Didactică și Pedagogică. 208 p.
3. CĂCIULAN E., STANCA D. (2018). *Paralizie cerebrală infantilă/ Infirmitate motorie cerebrală – Examinare și tratament complex*. Ediția a II-a. București: Editura Bren. 240 p.
4. CUCOȘ C. (2014). *Pedagogie*. Ediția a III-a revăzută și adăugită. Iași: Editura Polirom. 536 p.
5. DRĂGAN C.F., PĂDURE L. (2018). *Metodologie și tehnici de kinetoterapie*. București: Editura Național.
6. MOȚET D. (2001). *Psihopedagogia recuperării handicapurilor neuromotorii*. București: Editura Humanitas. 207 p.
7. SCARLAT E., SCARLAT M.B. (2011). *Tratat de educație fizică*. București: Editura Didactică și Pedagogică. 723p.